

Каліка С. І.

аспірант

*Інститут демографії та досліджень якості життя
імені Михайла Птухи НАН України*

РЕГІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ У ВІДНОВЛЕННІ ЗАЙНЯТОСТІ ТА ДОСТУПІ ДО РОБОТИ

Регіональні відмінності у зайнятості населення в Україні залишаються значними та зумовлені комплексом взаємопов'язаних чинників, серед яких ключовими є воєнні дії, міграційні процеси, економічна спеціалізація регіонів і поточна безпекова ситуація. Війна істотно змінила просторову структуру робочої сили: активність у східних і південних областях різко скоротилася, тоді як західні та центральні регіони стали новими центрами економічної динаміки та трудової активності.

Попри відсутність повної деталізованої статистики Держстату за 2022-2025 роки, аналітичні матеріали та оперативні звіти Державної служби зайнятості України (ДСЗУ) за січень-вересень 2025 року дають змогу оцінити основні регіональні тенденції [1]. Передусім визначальним чинником залишається безпековий контекст: області, де тривають бойові дії (Донецька, Луганська, Херсонська, Запорізька), мають найнижчі показники економічної активності та зайнятості. Тут зафіксовано масовий відтік працездатного населення, руйнування виробничої та транспортної інфраструктури, а також згорання підприємницької діяльності.

Натомість у західних та центральних областях (Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, Хмельницька, Вінницька) динаміка зайнятості є відносно стабільною. Це пов'язано з переміщенням у ці регіони бізнесу з прифронтових територій і концентрацією внутрішньо переміщених осіб, що стимулює місцеву економіку, збільшує попит на послуги та сприяє створенню нових робочих місць. За даними ДСЗУ, саме у Львівській, Хмельницькій та Вінницькій областях у 2025 році зафіксовано найбільшу кількість вакансій — понад 10 тис. у кожній області щомісяця [1].

Столиця та Київська область продовжують відігравати роль головного ринку праці України. За даними ДСЗУ, станом на вересень 2025 року на місто Київ і область припадало понад 20 %

усіх вакансій, а середній рівень заробітної плати перевищував показники більшості регіонів на 40–50 % [1; 2]. Висока концентрація робочих місць у сфері послуг, ІТ, фінансів і державного управління забезпечує відносну стійкість цього регіону навіть за умов періодичних загроз безпеці.

Водночас у більшості областей фіксується структурний дефіцит кадрів. Навіть у відносно безпечних регіонах відзначається нестача фахівців окремих професій — насамперед робітничих, медичних, освітніх і будівельних спеціальностей. Найвищий кадровий дефіцит фіксується у столиці та західних регіонах. У місті Києві кількість зареєстрованих вакансій у десятки разів перевищує пропозицію робочої сили: при близько 3 тис. осіб, що активно шукають роботу, налічується понад 70 тис. вільних робочих місць. Подібна ситуація спостерігається у Львівській області, де на приблизно 8 тис. безробітних припадає близько 25 тис. вакансій. Водночас у прифронтових регіонах спостерігається протилежна тенденція: у Донецькій області кількість шукачів роботи перевищує обсяг доступних вакансій орієнтовно у десять разів, а в Херсонській — утричі. [1]. Це пояснюється як зовнішньою трудовою міграцією, так і переходом частини працівників у неформальний сектор. Дефіцит кадрів поєднується з наявністю безробіття серед осіб, чия кваліфікація не відповідає структурі попиту, що створює виклик для системи професійного навчання.

Вплив міграційних процесів на регіональні ринки праці залишається визначальним. За оцінками Міжнародної організації з міграції (ІОМ, 2024), понад п'ять з половиною мільйонів українців перебувають за межами країни, а ще майже чотири мільйони — внутрішньо переміщені особи [3]. Водночас аналітичні дані ДСЗУ, що пропозиція робочої сили залишається обмеженою у всіх регіонах, а дефіцит кадрів зберігається навіть за умов зменшення кількості вакансій.

За даними UNDP (2024), рівень відновлення економічної активності підприємств становить у середньому 68 % у західних регіонах, 55 % — у центральних і лише 30 % — у прифронтових [4]. Інформація з Міжнародної організації праці (2023) засвідчує, що війна вплинула не лише на рівень безробіття, а й на зниження участі населення у робочій силі через мобілізацію, вимушене переміщення та брак безпечних умов праці [5].

Особливу увагу заслуговує гендерний аспект відновлення ринку праці. Згідно з дослідженнями UN Women та UNFPA (2023–2024), жінки частіше за чоловіків стикаються з перешкодами у

працевлаштуванні через доглядові обов'язки, нестачу дитячих садків, шкіл і транспортних можливостей [6]. Водночас саме жінки демонструють активність у програмах перекваліфікації та самозайнятості. У низці регіонів, зокрема у Львівській та Івано-Франківській областях, реалізація програм підтримки жіночого підприємництва сприяє розвитку малих бізнесів у сфері послуг і креативних індустрій.

Сукупність наведених чинників дозволяє виділити три групи регіонів за характером відновлення ринку праці:

- західні області — характеризуються найвищими темпами відновлення зайнятості, інтеграцією внутрішньо переміщених осіб і розвитком малого підприємництва;
- центральні області — демонструють поступову стабілізацію ринку праці за підтримки державних програм;
- південні та східні області — мають найнижчі показники зайнятості через масштабні руйнування виробничої бази, логістичні проблеми та триваючі загрози безпеці.

В умовах повоєнного відновлення країни пріоритетом має стати регіонально диференційована політика зайнятості. Для стабільних регіонів важливо розвивати систему перекваліфікації, цифрових навичок і підтримку самозайнятості. Для прифронтових територій першочерговими завданнями є реалізація програм «робота для відбудови», створення безпечних робочих місць і механізмів страхування ризиків для роботодавців. Мінекономіки України у 2025 р. вже здійснює моніторинг регіональної ситуації та формує програми стимулювання зайнятості, орієнтовані на ветеранів, ВПО та жінок [2].

Таким чином, регіональні відмінності у відновленні зайнятості відображають поєднання безпекових, демографічних та структурних чинників, що визначають рівень резильєнтності ринку праці. Урахування цих відмінностей є ключовим для формування державної політики та місцевих стратегій розвитку, спрямованих на підвищення мобільності робочої сили, відновлення людського потенціалу та забезпечення сталого розвитку повоєнної економіки України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Огляд ринку праці за січень–вересень 2025 року. (2025). *Державна служба зайнятості України*. <https://www.dcz.gov.ua/analitics/ogljad-rinku-praci>.

2. Стан ринку праці та пріоритети політики зайнятості. (2025). *Міністерство економіки України*. <https://www.me.gov.ua/>.
3. Ukraine Internal Displacement Report, General Population Survey, Round 18. (2024). *International Organization for Migration*. <https://displacement.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-round-18>.
4. War, Jobs and Recovery: Local Economic Resilience in Ukraine United Nations Development Programme. (2024). *UNDP*. <https://www.undp.org/>.
5. Impact of the War on the Labour Market in Ukraine. (2023). *International Labour Organization (ILO)*. <https://www.ilo.org>.
6. Rapid Gender Assessment of Internal Displacement in Ukraine. (2023–2024). *UN Women & UNFPA*. <https://ukraine.unwomen.org/en/resources>.